MÆRK
Nationalt Center mod
Æresrelaterede Konflikter

En guide til at opspore og håndtere negativ social kontrol i den beskæftigelsesrettede indsats

Styrelsen for International
Rekruttering og Integration

En guide til at opspore og håndtere negativ social kontrol i den beskæftigelsesrettede indsats

2026

Materialet er udgivet af Styrelsen for International Rekruttering og Integration.

ISBN – 97887-85355-04-1 (elektronisk udgave).
ISBN – 97887-85355-05-8 (trykt udgave).

Der kan frit citeres fra publikationen med angivelse af kilde.

Layout/design: Mouret.dk

Indhold

Baggrund **4**
Læsevejledning **5**

Del 1: Viden 7

Hvad er negativ social kontrol? 8
Hvordan får du øje på negativ social kontrol? 9
Hvad kan forhindre kvinden i at søge hjælp eller fortælle om negativ social kontrol? 10
Hvorfor opstår negativ social kontrol over for kvinder i nogle ikke-vestlige familier? 11
Hvem udøver negativ social kontrol? 12
Kend loven – og oplys kvinden 14
Hvilke muligheder giver lovgivningen dig? 16

Del 2: Samtalen med kvinden 19

Sådan rammesætter du samtalen 20
Samtalen med kvinden 22
Vær undersøgende og interesseret 23
Den professionelle tvivl 24
Arbejd med motivation og handlemuligheder 25

Del 3: Redskaber til samtalen 27

Redskaber til samtalen 28
Samtaleredskab – Min nutid og fremtid 30
Samtaleredskab – Netværkskortet 32

Del 4: Metoder og rådgivning 35

Øvrige metoder og redskaber med fokus på beskæftigelse 36
Hvor kan du søge hjælp i Styrelsen for International Rekruttering og Integration? 38
Læs mere 39

Baggrund

Kvinder med ikke-vestlig baggrund har gennem det seneste årti oplevet en markant fremgang i beskæftigelsen. De deltager dog fortsat i mindre grad på arbejdsmarkedet end både mænd med samme baggrund og kvinder med dansk oprindelse, og forskellen er fortsat betydelig.[1] Årsagerne er sammensatte. Undersøgelser peger på, at kvinderne ofte har begrænsede danskkundskaber, få formelle kvalifikationer og begrænset eller ingen erhvervserfaring.[2] Samtidig er en større andel belastet af dårligt fysisk og psykisk helbred sammenlignet med majoritetsbefolkningen.[3] En yderligere barriere, som fagpersoner møder i beskæftigelsesindsatsen, er negativ social kontrol. Nogle kvinder ønsker at komme i beskæftigelse, men er underlagt kontrol fra familie eller omgangskreds, som begrænser deres muligheder for at deltage på arbejdsmarkedet. For disse kvinder kan kontrollen være afgørende for, om de får fodfæste på arbejdsmarkedet. Det gælder særligt kvinder, der lever isoleret, uden netværk og uden kendskab til deres rettigheder eller til det danske system.[4]

Negativ social kontrol kan komme til udtryk på mange måder. Nogle kvinder forhindres direkte i at arbejde, mens andre begrænses i, hvilke job de må tage. Det kan eksempelvis være krav om ikke at arbejde sammen med mandlige kolleger. For andre er det forventningerne til rollen som mor, hustru og husmor, der i praksis vanskeliggør beskæftigelse. Disse forventninger kan komme fra ægtefælle, familie eller omgangskreds, men kan også være internaliserede hos kvinden selv. Andre lever under en mere generel kontrol og isolation, hvor adgangen til arbejdsmarkedet begrænses som en afledt konsekvens. Omvendt ses også tilfælde, hvor kvinden presses til at arbejde, men ikke har råderet over sin egen løn.[5] De primære udøvere er ofte ægtefællen, men kontrollen kan også udøves af svigerfamilie, sønner eller andre kvinder i familien og netværket.

Omfanget af negativ social kontrol i en beskæftigelseskontekst er ukendt. I 2020 oplyste hver tredje beskæftigelsesmedarbejder i Københavns Kommune, at de havde mødt ledige kvinder, som udtrykkeligt fortalte, at de blev presset af familie eller omgangskreds til ikke at stå til rådighed for arbejdsmarkedet. Medarbejderne oplevede desuden ofte, at en ægtefælle eller et andet familiemedlem ønskede at deltage i samtalerne. Da sagerne ikke registreres systematisk, må der antages at være et betydeligt mørketal. Hertil kommer, at mange kvinder ikke selv opfatter deres situation som negativ social kontrol.[6]

Undersøgelser peger desuden på, at berøringsangst og stereotype forestillinger om køn, kultur og religion kan stå i vejen for en målrettet beskæftigelsesindsats.[7] Det understreger betydningen af, at fagpersoner kan opspore negativ social kontrol, vurdere hvordan den påvirker kvindens muligheder for beskæftigelse og handle på den – også når kontrollen optræder sammen med sygdom, traumer eller manglende kvalifikationer.

Forskning peger samtidig på, at beskæftigelse kan være en vigtig beskyttende faktor. Egen indtægt kan styrke kvindens forhandlingsposition i familien og give et økonomisk råderum. Arbejdspladsen kan bryde isolation, styrke danskkundskaberne og skabe adgang til kolleger, netværk og viden om rettigheder. Mødet med andre kvinder på arbejdsmarkedet kan samtidig give nye perspektiver på egne muligheder, mens erfaringen med at mestre arbejdsopgaver og blive anerkendt kan styrke både selvtillid og psykisk trivsel[8].

Denne guide er udviklet til at understøtte fagpersoners arbejde med at opspore og håndtere negativ social kontrol som en barriere for beskæftigelse. Metoderne har størst effekt, når de både anvendes i den daglige praksis og forankres som en fælles faglig tilgang på tværs af medarbejdere og ledelse.

1 Udlændinge og Integrationsministeriet (2025), *International Migration - Denmark. Report to OECD, September 2025.*
2 Damelang m.fl. (2021), "Immigrants' Labour Market Disadvantages Across Western Europe: the Role of Composition and Context", *Journal of International Migration and Integration*, 23(1).
3 KVINFO (2023), *Negativ social kontrol og beskæftigelse blandt kvinder med minoritetsetnisk baggrund.*
4 Ibid
5 Als Research (2020). *Social kontrol som barriere for etniske minoritetskvinders beskæftigelse i Københavns Kommune*; KVINFO (2023). *Negativ social kontrol og beskæftigelse blandt kvinder med minoritetsetnisk baggrund.*
6 Ibid
7 KVINFO (2023), *Negativ social kontrol og beskæftigelse blandt kvinder med minoritetsetnisk baggrund.*
8 Ibid

Læsevejledning

Denne guide bygger på erfaringsbaseret viden fra Styrelsen for International Rekrutterig og Integrations (SIRI) samarbejde med landets kommuner gennem rådgivningsforløb og projektsamarbejder. Guiden er målrettet beskæftigelsesmedarbejdere, men vil med fordel kunne anvendes af fx social- og sundhedsfaglige medarbejdere, der møder kvinderne og deres familier i andre sammenhænge. Guiden er en revideret udgave af publikationen, udgivet af SIRI i 2022.

Guiden giver metoder og redskaber til de sager, hvor negativ social kontrol udgør en barriere for beskæftigelse, og hvor arbejdet med kvinden foregår inden for den beskæftigelsesrettede indsats. Som beskæftigelsesmedarbejder står du ikke alene med opgaven. Du kan fx henvise kvinden til rådgivning andre steder i kommunen eller civilsamfundet, hvis der er behov for det. Du kan også få sparring på din vurdering, hvis du er i tvivl om, hvordan du skal gribe en sag an, eller om der er behov for at inddrage andre. Du finder yderligere information om lovgivning, samarbejde på tværs og rådgivningsmuligheder sidst i denne guide.

Guiden har fokus på to elementer. Det ene er at opspore negativ social kontrol. Det andet er at støtte kvinden i at handle anderledes, så hun kan komme tættere på arbejdsmarkedet, selv når hendes omgivelser trækker i den modsatte retning. Det kan handle om at give hende viden om sine rettigheder og muligheder, om at styrke hendes tro på, at hun kan noget – og om at finde konkrete veje, hun tør gå. De to elementer hænger sammen i praksis. Kontrollen kan vise sig i takt med, at du og kvinden taler sammen. Derfor er både opsporing og handlemuligheder integreret i guidens samtaleredskaber.

Guiden består af fire dele. Første del giver relevant viden om negativ social kontrol, herunder indikatorer på kontrol og lovgivningen på området. Anden del handler om samtalen med kvinden, herunder hvordan du rammesætter samtalen og arbejder med motivation og handlemuligheder. Tredje del indeholder to samtaleredskaber, du kan bruge i dialogen med kvinden. Fjerde del beskriver, hvor du kan henvende dig for rådgivning og støtte.

God læselyst!

Del 1: Viden

Hvad er negativ social kontrol?

DEFINITION

Negativ social kontrol anvendes om handlinger, som et fællesskab anvender til at regulere og/eller sanktionere individets adfærd i henhold til fællesskabets normer.

Kontrollen kan blandt andet komme til udtryk som begrænsning af individets muligheder for at træffe valg for sit eget liv – herunder socialt liv, fritidsinteresser, seksualitet, krop, uddannelse og job – som fastholdelse i uønskede relationer og gennem isolation og overvågning.

Kilde: Vejledning om generelle bestemmelser i barnets lov. Definitionen anvendes om børn, unge og voksne.

Hvornår bliver kontrollen negativ?

Det afgørende er, hvordan kontrollen udøves, hvor indgribende den er, og hvilke konsekvenser den har.
Kontrollen bliver negativ, fx når den:

Hvordan får du øje på negativ social kontrol?

Kvinden fortæller sjældent selv om negativ social kontrol. Du skal derfor kende de tegn, du kan få øje på i dit eget arbejde med hende – i samtalen, i tilrettelæggelsen af indsatsen og i det forløb, I har sammen.

Vær opmærksom på disse tegn:

1: I kontakten med kommunen
- En ægtefælle eller et familiemedlem vil med til samtalerne, taler på kvindens vegne eller svarer for hende
- Kvinden har ikke selv adgang til de digitale løsninger, hun skal bruge for at kommunikere med det offentlige, og kommunikationen går reelt gennem andre

2: I tilrettelæggelsen af indsatsen
- Ægtefælle eller familie vil bestemme praktiksted, arbejdssted eller omfanget af hendes deltagelse, fx
- hvor hun må være i praktik, at hun ikke må være sammen med mandlige kolleger eller på bestemte arbejdspladser
- eller at hun kun kan deltage, når nogen kan følge eller hente hende

3: I forløbets udvikling
- Kvinden siger ja til et tilbud i samtalen, men trækker sig eller udebliver kort efter
- Forløbet afbrydes gentagne gange uden en forklaring, der hænger sammen
- Progressionen stopper, netop som kvinden nærmer sig ordinære timer og egen indtægt

4: I kvindens egen fortælling
- Kvinden fortæller, at hun ikke råder over sin egen løn eller sin bankkonto
- Kvinden giver udtryk for at skjule dele af sit liv for familie og netværk
- Kvinden fortæller, at hun beskyldes for at være blevet for „vestlig“ eller „dansk“
- Kvinden fortæller, at hun vil miste sin opholdstilladelse eller sine børn, hvis hun forlader sin ægtefælle

5: Tegn på belastning og mistrivsel
- Vedvarende nervøsitet eller symptomer på angst og depression
- Isolation, træthed og manglende overskud
- Tilbageholdenhed med at fortælle om familie- og livssituationen derhjemme
- Uro eller stress ved ændringer i aftaler eller tidsplaner
- Bekymring for at nå hjem til bestemte tidspunkter eller opgaver i hjemmet

Brug indikatorerne med omtanke
Indikatorerne kan ikke i sig selv afgøre, om en kvinde er udsat for negativ social kontrol. De kan også have andre forklaringer. Det er den samlede vurdering, der er afgørende. Se efter et mønster. Jo flere indikatorer der er til stede, og jo mere konsekvent de optræder, desto større er sandsynligheden for, at der er tale om negativ social kontrol. Brug indikatorerne som afsæt for en nærmere afdækning af kvindens situation – ikke som en tjekliste.

Hvad kan forhindre kvinden i at søge hjælp eller fortælle om negativ social kontrol?

Der kan være mange årsager til, at kvinden ikke fortæller om negativ social kontrol eller opsøger hjælp. Barrierer, der ofte ses hos kvinderne, er følgende:

Kvinden opfatter ikke sig selv som underlagt negativ social kontrol

Kvinden kan have internaliseret normer om kvinders roller i familien og samfundet, så de bliver til hendes egne forventninger til, hvordan hun bør leve og handle.

Kvindens loyalitet over for familien

Kvindens loyalitet over for familien medfører, at hun ikke ønsker at inddrage myndighederne og være skyld i, at der gribes ind over for familien.

Kvinden frygter omgivelsernes reaktion, sladder og stigmatisering

Kvinden er bange for at miste familie og venner og blive set ned på for at have brudt med kontrollen og leve et andet liv.

Kvinden har sprogvanskeligheder og mangler kendskab til det danske system

Kvinden kan ikke forklare sig på dansk og har svært ved at bede om hjælp. Hun har ikke kendskab til det danske system og egne rettigheder. Hun kan også have fået at vide af familien, at der ikke er hjælp at hente.

Kvinden har mistillid til myndighederne

Kvinden har mistillid og dårlige erfaringer med myndigheder fra hjemlandet, som medfører, at hun ikke opsøger hjælp og aktivt forsøger at undgå myndighedernes inddragelse.

Kvinden er bange for at miste sit opholdsgrundlag

Kvinden er afhængig af relationen til sin ægtefælle for at bevare opholdsgrundlaget i Danmark og søger derfor ikke hjælp. Det kan også være ægtefælle/svigerfamilie, der truer kvinden med at fratage hende opholdsgrundlaget.

Kvinden er økonomisk afhængig af ægtefællen

Kvinden kan have begrænsede økonomiske ressourcer og måske være afhængig af ægtefællen eller familiens økonomiske ressourcer og undlader derfor at søge om hjælp.

Kvinden lever isoleret

Kvinden kan have begrænset socialt netværk ud over familien og lever isoleret fra omverdenen og har derfor sværere ved at søge hjælp og støtte.

Hjælpemuligheder er ikke synlige og tilgængelige

Kvinden ved ikke, hvor hun kan finde hjælp og støtte.

Hvorfor opstår negativ social kontrol over for kvinder i nogle ikke-vestlige familier?

Herunder beskrives, hvad der kendetegner ikke-vestlige familier, der udøver negativ social kontrol. Det er vigtigt, at du er opmærksom på at sammenholde dine observationer med indikatorerne på negativ social kontrol. Jo flere kendetegn der er til stede, des større sandsynlighed er der for, at der er tale om udøvelse af negativ social kontrol.

Patriarkalske familiestrukturer og traditionelle kønsrolleopfattelser

I familien eksisterer en patriarkalsk familiestruktur, hvor mænd og ældre rangerer højere end kvinder og agerer som familiens overhoveder med retten til at bestemme over øvrige familiemedlemmer. Der foreligger også en stærk tilknytning til traditionelle kønsrolleopfattelser med bestemte forventninger til kvinders rolle inden for familien og i samfundet. Her indtager mændene positionen som familieforsørgere, mens kvinder indtager en mere underordnet position og passer husstanden, børnene samt omsorgsopgaver over for familiens ældre medlemmer. Kvinderne kan selv tillægge identiteten som „hjemmegående", „ægtefælleforsørgede", „hustru", „mor" osv. stor værdi. Ægtefællen kan udvise stærk modvilje, hvis hustruen skal i arbejde. Det er der flere årsager til. På den ene side kan det internt i familien signalere, at kvinden overtager mandens (forsørger/overhoved) rolle og derigennem også den „magt", der følger positionen. På den anden side kan det eksternt (udadtil/over for netværk/i lokalmiljøet) signalere, at manden økonomisk ikke er i stand til at tage sig af sin familie, og han derfor taber status.

Kollektivistisk kultur og æreskodeks

Når omdømme og status udadtil fylder meget i familierne, har det rod i den kollektivistiske kultur, hvor nær og udvidet familie opfattes som en samlet enhed, hvoraf dele kan være bosiddende i andre lande. I denne kultur vægtes hensynet til familien højere end hensynet til den enkelte, og ét familiemedlems handlinger påvirker derfor alle. Samtidig praktiseres et æreskodeks, som er et sæt regler og normer, der opretholder familienavnets ære, ry og prestige i dets sociale miljø. Her forventes mænd at vogte over familiens ære, og kvinderne forventes at være loyale og kyske, hvorfor det også er kvinders autonomi, (seksuel) adfærd og udseende, der overvåges og kontrolleres.

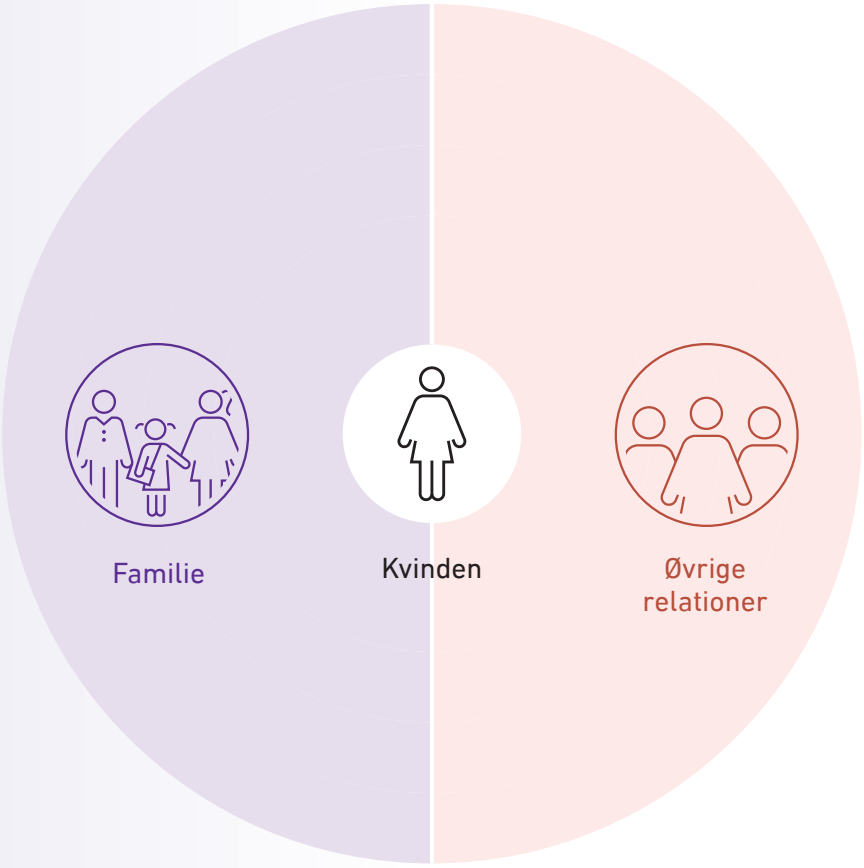
Negativ social kontrol er en strategi, der skal forhindre et brud på familiens ære

Kontrollen skal sikre adfærd, der er i tråd med familiens værdier, normer og kultur. Den kollektivistiske kultur betyder også, at det opfattes som et „fælles ansvar" at forhindre et æresbrud, hvorfor negativ social kontrol får støtte fra familie og netværk – også dem, der befinder sig i udlandet.

Hvem udøver negativ social kontrol?

Kombinationen af den kollektivistiske kultur, patriarkalsk familiestruktur og normer omkring ærbarhed og kønsroller betyder, at mænd har et ansvar for at beskytte og bevare familiens navn og omdømme. Negativ social kontrol skal derfor hindre, at kvinden handler på en måde, der på sigt kan resultere i, at manden og familien mister ære i lokalsamfundet.

De typiske udøvere af negativ social kontrol er:

Kvinden kan selv have internaliseret værdier og normer omkring sin rolle i familien og samfundet, så det bliver forventninger, som hun retter mod sig selv. Vær derfor opmærksom på, at det kan komme til udtryk gennem manglende motivation for at arbejde.

Familie

Ægtefællen som ønsker at bevare de traditionelle kønsroller i familien. Vær derfor opmærksom på, at hvis manden ikke selv arbejder, og kvinden pludselig kommer i job, kan det anskues som en selvstændiggørelse/vestliggørelse og medføre pres på kvinden (og eventuelt vold).

Sønner, da de ofte agerer som stedfortrædere, når familiens overhoved ikke er til stede. Sønner kan derfor have til opgave at ledsage kvinden og rapportere, hvis hendes adfærd bryder med normerne. Vær derfor opmærksom, hvis også sønner er bisiddere under samtalen.

Svigermødre og svigerfamilier, fordi de overtager ansvaret for kvinden, når hun indgår i ægteskab med manden. Efter ægteskabsindgåelsen er det ægtefællen og dennes familie, der kan miste ære i lokalsamfundet, hvis kvindens adfærd ikke er i overensstemmelse med familiens normer og værdier. Vær derfor opmærksom på, at kvindens forhold kan ændre sig meget hurtigt, når hun bliver gift.

Øvrige relationer

Andre familier og personer i kvindens lokal- eller omgangskreds kan også have betydning for hendes muligheder for at arbejde. De kan have bestemte forventninger til kvindens rolle og bidrage til at håndhæve fælles normer gennem sladder eller social fordømmelse.

Andre ikke-vestlige kvinder kan også være med til at udøve denne form for social kontrol. De kan fx sladre om eller fordømme kvinder, der bryder med de fælles normer.

Vær derfor opmærksom på, at kvinden kan være underlagt et gruppepres i sin omgangskreds eller sit lokalsamfund.

Hun kan fx frygte at få et dårligt ry eller blive udsat for sladder, hvis hun vælger at arbejde.

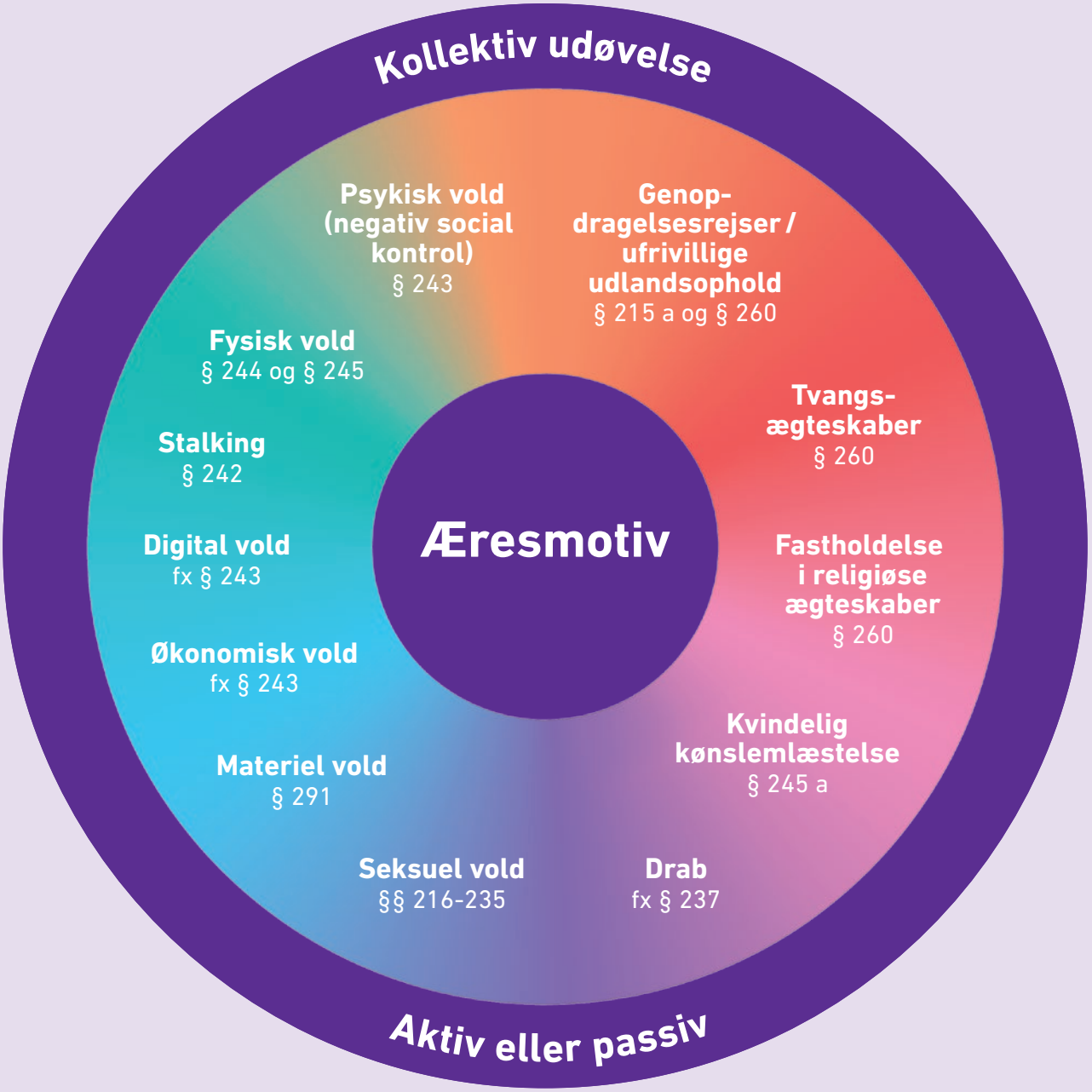
Kend loven – og oplys kvinden

I takt med at kvinden får ny viden, nyt netværk og øget selvstændighed, kan det opleves som et brud på familiens normer. Kontrollen og volden kan skærpes, og den kan antage en karakter, hvor den falder inden for straffelovens bestemmelser.

Du skal ikke selv vurdere, om noget er strafbart. Det er ikke din opgave. Som offentlig ansat har du samtidig pligt til at reagere og følge de relevante procedurer, hvis oplysninger i sagen giver anledning til, at andre myndigheder bør inddrages.

Negativ social kontrol står sjældent alene. Den kan være en del af et mønster, hvor kvinden også udsættes for forskellige former for vold. Mange kvinder ved ikke, at det, de lever med, kan være vold. Det kan være økonomisk vold, når ægtefællen kontrollerer hendes løn. Det kan være psykisk vold, når hun over en periode gentagne gange udsættes for kontrol, pres eller trusler, der er egnet til at styre hendes adfærd – fx i forhold til arbejde eller ophold. Og det kan være digital vold, når digitale redskaber bruges til at kontrollere eller overvåge hende.

Når volden er motiveret af et ønske om at beskytte eller genoprette familiens ære og omdømme, er der tale om æresmotiveret vold. Volden kan omfatte handlinger, der er strafbare. I figuren på modsatte side kan du se forskellige former for vold, strafbare.

Negativ social kontrol kan være psykisk vold
Straffelovens § 243 omfatter den, der er nært knyttet til en andens husstand, og som gentagne gange over en periode udsætter den anden for groft nedværdigende, forulempende eller krænkende adfærd, der er egnet til utilbørligt at styre den anden. Negativ social kontrol kan efter sin karakter og sit omfang være omfattet af bestemmelsen.

Bemærk, at bestemmelsen forudsætter, at udøveren tilhører eller er nært knyttet til kvindens husstand. Kontrol udøvet af netværk, naboer eller familie i udlandet er ikke nødvendigvis omfattet, men kan være en del af det samlede billede.

Hvilke muligheder giver lovgivningen dig?

Lovgivningen er ikke kun en række pligter. Den giver dig noget at handle med. Du har fx mulighed for at henvise kvinden til rådgivning, for at dele din bekymring med kolleger og for at handle, når der er børn i familien.

RÅDGIVNING – OGSÅ ANONYMT

Servicelovens § 10

Kommunen skal tilbyde gratis rådgivning til personer med sociale problemer. Rådgivningen kan gives anonymt og kan være en indgang til at tale om kvindens situation, uden at hun forpligter sig til noget.

Bevillingskompetencen er som udgangspunkt placeret i socialforvaltningen. Men du kan fortælle kvinden, at muligheden findes. For en kvinde, der ikke er parat, kan det betyde meget at vide, at hun kan tale med nogen, uden at det sætter en sag i gang.

HANDLEPLAN

Servicelovens § 12 a

Kvinden beder sjældent selv om hjælp. Men i takt med at I taler sammen, kan hun blive klar over sin situation.

Ved æresrelaterede konflikter kan kommunen, hvis der er behov for det, udarbejde en handleplan sammen med hende med risikovurdering og overvejelser om støtte.

Du udarbejder ikke selv en risikovurdering. Din opgave er at kende muligheden, oplyse kvinden om den og kontakte den rette kollega eller afdeling, hvis hun ønsker det.

Hvis kvinden ikke ønsker hjælp
Rådgivning og handleplan forudsætter (jf. serviceloven), at kvinden selv ønsker det. Arbejd videre med beskæftigelsesindsatsen: Fortsæt dialogen, oplys hende om hendes muligheder, og hold øje med, om situationen ændrer sig. Mange kvinder har brug for tid, før de er parate. Er kvinden blevet fortalt, at hun mister sin opholdstilladelse, kan du henvise til udlændingelovens § 19, stk. 7, som indeholder en undtagelsesbestemmelse, hvis hun har været udsat for vold. Henvis hende til rådgivning, hvis spørgsmålet opstår. (Find kontaktoplysninger på nyidanmark.dk)

SAMTALEN UDEN BISIDDER

Integrationslovens § 20 og
forvaltningslovens § 8, stk. 2

Beskæftigelsesrettede samtaler foregår i udgangspunktet som individuelle samtaler. Har du mistanke om negativ social kontrol, kan du efter en konkret vurdering beslutte, at en bisidder udelukkes.

Tal med kvinden først, og aftal, hvad hun kan sige. Bliver bisidderen sendt ud uden varsel, er det kvinden der skal stå til regnskab bagefter. Se vejledning i Udlændinge- og Integrationsministeriets Negativ social kontrol og udelukkelse af bisiddere.

DEL DIN BEKYMRING

Forvaltningslovens §§ 27 og 28
Retsplejelovens § 115, stk. 2

Du har tavshedspligt, og det ved kvinden ikke nødvendigvis. Fortæl hende, hvad den betyder, og hvor grænserne går.

Har du hendes samtykke, kan du drøfte sagen med kolleger eller ressourcepersoner på tværs af forvaltninger. Er din bekymring endnu ikke konkret, kan du altid drøfte den anonymt – uden oplysninger, der kan røbe, hvem kvinden er.

HVIS DER ER BØRN I FAMILIEN

Barnets lov § 133

Som offentligt ansat har du skærpet underretningspligt, hvis du får kendskab til eller grund til at antage, at et barn under 18 år har behov for særlig støtte eller har været udsat for overgreb. Pligten er personlig og går forud for tavshedspligten.

Fortæl kvinden om grænserne for din tavshedspligt, inden du spørger ind til hendes situation.

NÅR DU ER I TVIVL

MÆRKs sikkerhedskonsulenter

Du står ikke alene med en sag. Sikkerhedskonsulenterne yder gratis rådgivning til fagpersoner i konkrete sager – om håndtering, risikovurdering og inddragelse af andre.

Du behøver ikke vide, om der er tale om negativ social kontrol, før du ringer. Tvivlen kan netop være grunden til at gøre det. Kontaktoplysninger finder du sidst i guiden.

Del 2: Samtalen med kvinden

Sådan rammesætter du samtalen

Før du indleder en samtale om negativ social kontrol, er der en række ting, du kan gøre for at rammesætte den.

1

Sæt god tid af

Det kan tage lang tid for kvinden at åbne op og komme omkring i sin fortælling. Sæt derfor god tid af, og forhold dig lyttende.

2

Tal om det konkrete

Negativ social kontrol kan komme til udtryk på mange forskellige måder. I samtalen med kvinden giver det derfor sjældent mening at bruge fagbegreber som negativ social kontrol, ære eller patriarkalske normer. Tal i stedet om hendes konkrete situation: Hvem følger hende til og fra jobcenter, praktik eller arbejde? Hvem bestemmer over hendes løn? Hvad ønsker hun selv?

3

Skab et trygt rum

Vold over længere tid kan være traumatiserende og påvirke kvindens oplevelse af tryghed.

Hun kan derfor være på vagt og have svært ved at føle sig tryg eller tale frit. Hun kan fx være bekymret for, om andre kan høre samtalen, se hende tale med dig eller få at vide, hvad hun har fortalt.

Overvej derfor rammerne for samtalen: Kan andre se hende fra gangen? Kan samtalen overhøres? Og kan hun tale med dig uden andre til stede?

Forandringen skal være hendes
Det er et grundvilkår i arbejdet, at du ofte kan se en vej for kvinden, før hun selv kan. Din rolle er at give hende viden og handlemuligheder, så hun kan træffe sit eget valg. Forandringen holder kun, hvis den er hendes.

4

Informér om din tavshedspligt

Fortæl kvinden om din tavshedspligt, og om grænserne for den, inden du spørger ind til hendes situation.

Ellers kan det opleves som et tillidsbrud, hvis du senere er nødt til at underrette om børn i familien.

5

Overvej deltagere i samtalen

Andre i rummet kan påvirke, hvad kvinden fortæller. Det gælder fx en ægtefælle, et familiemedlem, en bisidder eller hendes barn. Overvej derfor, om hun kan tale frit om sin situation, mens andre er til stede. Se afsnittet om bisiddere.

6

Brug en neutral tolk

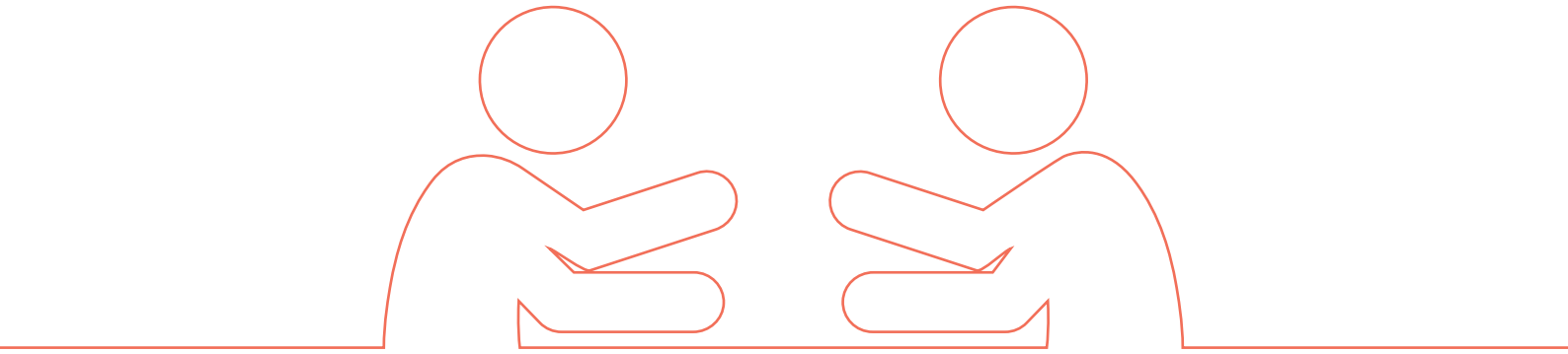
Har kvinden brug for tolkning, bør tolken være neutral, det vil sige en, der ikke kender hende, familien eller netværket. Præsentér tolken ved navn, og gør både kvinden og tolken opmærksom på tavshedspligten. Aftal et kodeord eller et tegn, kvinden kan bruge, hvis hun føler sig utryg.

Overvej en telefon- eller videotolk, hvis kvinden bor et sted, hvor mange kender hinanden, eller hvis hun er bekymret for sladder. Notér, hvilke tolke I har brugt, så hun ikke skal forholde sig til nye hver gang.

Samtalen med kvinden

Som tidligere nævnt er der gode erfaringer med at anvende samtalen som et greb til at opspore og arbejde med negativ social kontrol. I de følgende afsnit vil du få indblik i nogle af de overvejelser, du bør have inden, under og efter samtalen med kvinden. Du vil samtidig blive præsenteret for to samtaleredskaber, der har særligt fokus på at opspore negativ social kontrol og at skabe adfærdsændringer hos kvinden, som giver hende mod på og lyst til at blive en aktiv del af samfundet, herunder at komme i uddannelse eller beskæftigelse.

OBS!
Det anbefales, at der arbejdes med opsporing og adfærdsændring over et længerevarende samtaleforløb, idet det kan efterlade kvinden i en sårbar situation, hvis hun ikke får hjælp og støtte til at komme ud af negativ social kontrol, når hun er blevet bevidst om den. Overvej derfor, om hun samtidig skal tilbydes støtte gennem opfølgende samtale(r) og eventuelt henvisning til yderligere hjælp.

Vær undersøgende og interesseret

Selvom du som fagperson kan identificere tegn og dynamikker i kvindens liv, der tyder på negativ social kontrol, kan du måske stadig være i tvivl om, hvorvidt din antagelse er korrekt. Når du får mistanke om negativ social kontrol, er det vigtigt, at du kan og tør spørge ind til kvindens situation for at kunne afdække, hvordan negativ social kontrolpåvirker hendes liv. Du kan fx spørge kvinden om kønsroller, grader af selvbestemmelse og familieforhold. Disse emner er integreret i samtaleredskaberne, så du kan inddrage dem i samtalen.

Selvom det kan være vanskeligt for kvinden at italesætte negativ social kontrol i begyndelsen, vil det ofte være en lettelse for hende, at hun får sat ord på oplevelser og følelser, som har påvirket hende, men som hun måske ikke har været bevidst om. Denne proces kan være overvældende for kvinden, og det er derfor vigtigt, at du går forsigtigt og undersøgende til værks. Du bør ikke presse kvinden eller sige til hende, hvad hun skal gøre. Kvinden skal selv blive parat til at tage det næste skridt – og det kan tage tid. Du bør heller ikke spørge kvinden direkte, om hun er udsat for negativ social kontrol, da de fleste kvinder vil have svært ved at svare på dette spørgsmål. Spørg i stedet ind til hendes liv, så du på den måde får indsigt i hendes dagligdag og derigennem får viden om hendes oplevelser og udfordringer.

Den professionelle tvivl

Tvivl er et grundlæggende vilkår, når der opstår en mistanke om negativ social kontrol, og det er sjældent muligt umiddelbart at få be- eller afkræftet en mistanke. Som fagperson står man derfor ofte med tvivl, usikkerhed eller uvished. Under samtalen om negativ social kontrol kan der således være risiko for enten at overse eller overreagere på de iagttagelser, du gør dig i mødet med kvinden. Det er helt naturligt, og det er derfor vigtigt, at tvivlen håndteres professionelt og minimeres.

Når tvivlen opstår, anbefales det, at du drøfter sagen med en kollega eller inviterer denne med ind til et møde med kvinden. Gennemgå jeres iagttagelser sammen, og drøft, hvad der ligger til grund for mistanken om negativ social kontrol. Her vil det ofte blive tydeligt, hvad jeres antagelse bygger på, og om det afspejles i de forhold, der reelt ses hos kvinden. Når du inddrager en kollega i undersøgelser og beslutninger om sagen, vil det også kunne støtte dig i forhold til at håndtere det krydspres, du kan stå i, når du på en og samme tid skal være myndighedsudøver og skabe en tillidsfuld relation til kvinden.

Erfaringer har vist, at en sag kan eskalere relativt hurtigt, og at den øgede viden og forståelse, der opbygges hos kvinden gennem arbejdet med hende, kan få problemstillinger i hjemmet til at blusse op. Derfor er det vigtigt, at du som medarbejder ikke står alene med at håndtere disse udfordringer, men har andre fagprofessionelle at sparre med undervejs. Er du i tvivl, og har du brug for yderligere sparring, kan du kontakte MÆRKs sikkerhedskonsulenter (se kontaktinformation sidst i guiden).

OBS!
Negativ social kontrol er en alvorlig krænkelse af individets rettigheder og vil i langt de fleste tilfælde resultere i omfattende mistrivsel, der også kan have negative konsekvenser for den udsattes jobparathed. Det er derfor altid vigtigt, at du handler på din mistanke og undersøger nærmere.

Arbejd med motivation og handlemuligheder

Det er vigtigt at gøre sig klart, at det ikke er alle kvinder, der er klar til at gøre op med negativ social kontrol. Det, du kan gøre, er at skabe motivation og viden hos kvinden, der resulterer i, at hun får mod på og lyst til at blive en aktiv del af samfundet og komme i beskæftigelse. Erfaringer viser, at følgende faktorer kan være motiverende for kvinden og derfor er vigtige at have for øje under samtalerne.

Giv hende viden om sociale og økonomiske rådgivnings- og støttemuligheder

Undersøg, hvad hun kan være bange for ved at bryde ud af negativ social kontrol, og giv hende konkret information om fx opholdstilladelse, økonomiske muligheder og tilbud om støtte og rådgivning, samt hendes muligheder for at opnå økonomisk selvstændighed og selvbestemmelse.

Tal om drømmen om et bedre liv for hende selv (og eventuelt hendes børn)

Brug tid på at tale med kvinden om hendes drømme, og hvordan uddannelse og beskæftigelse kan få en positiv betydning for familiens økonomiske og sociale levevilkår samt hendes eget udviklingspotentiale i forhold til at opnå økonomisk selvstændighed og selvbestemmelse.

Hjælp hende med at opleve følelsen af at have det godt

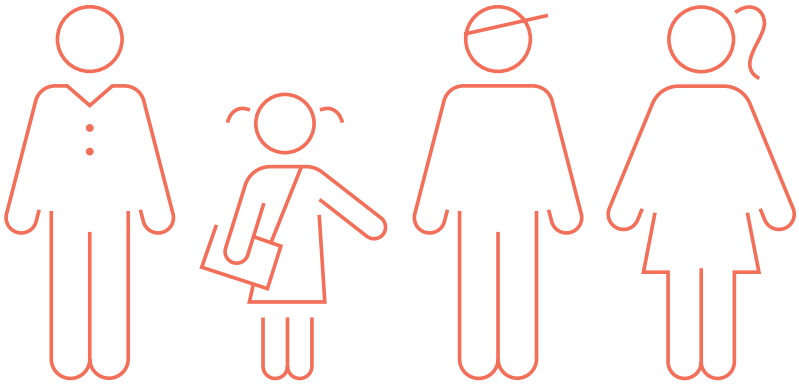
Tal med kvinden om hendes egne behov, fx hvordan hun kan gøre noget godt for sig selv, hvornår hun sidst har gjort noget, der føltes godt, og hvordan det påvirkede hende. Lad hende prøve noget, der er sjovt, eller hvor hun føler, at hun lykkes. Find ud af, hvad hun er god til og kan lide, og støt hende til at gøre mere af det.

Fortæl kvinden, at hun aldrig er alene

Kvinden kan være utrolig sårbar, når først hun har åbnet op for oplevelser om negativ social kontrol, og det er vigtigt, at hun aldrig føler sig efterladt alene med det, hun har fortalt. Vis hende, at du eller andre står til rådighed, og giv hende telefonnumre til, hvor hun kan henvende sig, når hun har brug for det.

Følg altid op

Hør hvordan det går – kvinden kan hurtigt føle sig alene, og det kan være svært ikke at falde tilbage i gamle mønstre.

Del 3: Redskaber til samtalen

Redskaber til samtalen

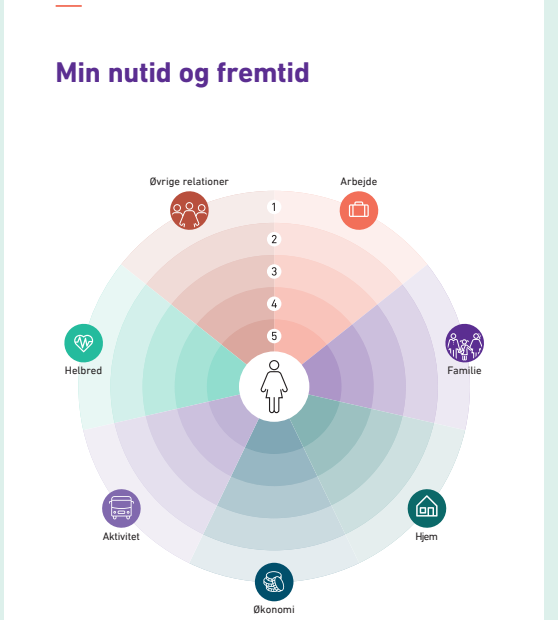
I det følgende præsenteres du for to samtaleredskaber, som du kan anvende og udvælge elementer fra efter behov. Det ene redskab, *Min nutid og fremtid*, åbner for en dialog om kvindens hverdag og generelle oplevelser, hvor negativ social kontrol kan være til stede. Det andet redskab, *Netværkskortet*, åbner for en dialog med kvinden om, hvilke relationer hun har omkring sig, som støtter eller modarbejder, at hun kommer i job, og hvordan de relationer kan håndteres.

Samtaleredskaberne indeholder spørgsmål, som har til formål at afdække tilstedeværelsen og omfanget af negativ social kontrol, samt, hvordan det indvirker på kvindens liv. Disse spørgsmål omtales i det følgende som opsporende spørgsmål.

Der er også spørgsmål i samtaleredskaberne, der har til formål at få kvinden til at se nye muligheder og på sigt ændre sin situation i forhold til at komme i uddannelse eller beskæftigelse. Disse spørgsmål omtales i det følgende som adfærdsændrende spørgsmål.

Samtaleredskab – Min nutid og fremtid

Til borgeren

Til den fagprofessionelle

Samtaleredskab:

Min nutid og fremtid

Udgivet af Styrelsen for International Rekruttering og Integration (SIRI) i forbindelse med publikationen: *En guide til at opspore og håndtere negativ social kontrol i den beskæftigelsesrettede indsats*. Download og print værktøjerne fra nc-maerk.dk

Spørgsmål til Min nutid og fremtid

Print redskabet ud, så I begge har det foran jer. Vælg et emne, gerne sammen med kvinden. Der er ingen fast rækkefølge. Overvej på forhånd, hvilke emner der er relevante, og hvor meget tid I har.

EMNE	OPSPORENDE SPØRGSMÅL	ADFÆRDSÆNDRENDE SPØRGSMÅL
ARBEJDE	„I nogle familier er der en forventning om, at kvinden er hjemmegående. Hvor meget bestemmer du selv, om du vil arbejde?" *Skala: 1 = Andre bestemmer · 5 = Jeg bestemmer selv*	„Hvad skulle der til, for at du kunne rykke ét trin op?" „Hvad kan du selv gøre – og hvad kan jeg hjælpe med?"
ØKONOMI	„I familier er det forskelligt, hvem der betaler regninger, har hævekort og adgang til MitID og digital post. Hvor meget adgang har du selv?" *Skala: 1 = Jeg har ingen adgang · 5 = Jeg har adgang til det hele*	„Hvad ville det betyde for dig at have din egen konto og din egen løn?" „Hvad kunne være et første skridt?"
FAMILIE	„Hvor let ville det være for dig at tage et arbejde, hvor der også er mænd ansat?" *Skala: 1 = Det ville ikke være muligt · 5 = Det ville være uproblematisk*	„Hvem i din familie ville være mest positiv over for det?" „Hvordan kunne du tale med dem om det?"
HJEM	„Når du kommer i arbejde, skal opgaverne derhjemme stadig løses. Hvor meget hjælp får du i dag?" *Skala: 1 = Jeg gør det hele selv · 5 = Vi deler opgaverne*	„Hvilken opgave ville betyde mest for dig at få hjælp til?" „Hvem kunne hjælpe med den?"
AKTIVITET	„Hvor let kan du selv komme rundt – tage bussen, møde til en samtale eller tage på arbejde, uden at nogen følger dig?" *Skala: 1 = Jeg kan ikke selv · 5 = Jeg kan frit*	„Hvad skulle der til, for at du kunne komme til og fra et arbejde på egen hånd?"
HELBRED	„Mange kvinder mærker det på kroppen, når de har det svært – hovedpine, mavesmerter, uro. Hvor meget fylder det hos dig?" *Skala: 1 = Det fylder meget · 5 = Det fylder ikke*	„Hvornår har du det bedst?" „Hvad er anderledes de dage?"
ØVRIGE RELATIONER	„Jeg har mødt kvinder, der fortæller, at der bliver talt dårligt om dem, hvis de arbejder. Hvor bekymret er du for det?" *Skala: 1 = Meget bekymret · 5 = Ikke bekymret*	„Kender du kvinder i dit område, der arbejder?" „Hvordan har de grebet det an?"

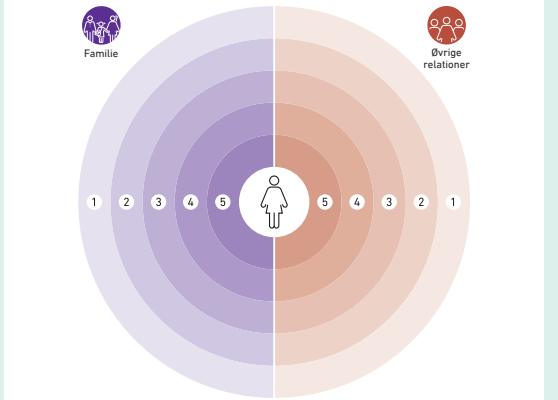
Spørgsmålene oplyser sagen

Kvindens svar er sagsoplysninger. De giver dig konkret viden om hendes handlerum, hvor journalen ellers let kommer til at rumme vurderinger som „borger virker umotiveret" eller „borger udebliver".
Notér, hvad hun oplyser, og følg op på det i de næste samtaler. Beskriv hendes situation og de begrænsninger, hun fortæller om, frem for at journalisere navngivne familiemedlemmers scoringer. Vær opmærksom på, at kvinden og en eventuel partsrepræsentant kan søge aktindsigt i sagen.

Download og print værktøjerne fra nc-maerk.dk

Samtaleredskab – Netværkskortet

Til borgeren

Til den fagprofessionelle

Samtaleredskab:

Netværkskortet

Udgivet af Styrelsen for International Rekruttering og Integration (SIRI) i forbindelse med publikationen: *En guide til at opspore og håndtere negativ social kontrol i den beskæftigelsesrettede indsats*. Download og print værktøjerne fra nc-maerk.dk

Spørgsmål til Netværkskortet

Bed først kvinden om at nævne de personer, hun har en relation til. Stil derefter det opsporende spørgsmål for hver person, og placér vedkommende på kortet ud fra svaret. Til sidst arbejder I videre med de adfærdsændrende spørgsmål.

SPØRGSMÅLSTYPE	SPØRGSMÅL
OPSPORENDE **For hver person**	„Hvor meget støtter (navn) dig i at komme i arbejde?" *Skala: 1 = Slet ingen støtte · 5 = Meget stor støtte*
OPSPORENDE **Når kortet er udfyldt**	„Er der nogen, du skal spørge om lov, før du siger ja til et tilbud?" „Er der nogen, der ville blive vrede eller skuffede, hvis du begyndte at arbejde?" „Er der nogen på kortet, du ikke kan tale frit med om det her?"
ADFÆRDSÆNDRENDE **Støtten**	„Hvem på kortet står dig nærmest? Hvad kunne du bede dem om hjælp til?" „Er der nogen, du kunne hente mere støtte hos, end du gør i dag? Hvordan?"
ADFÆRDSÆNDRENDE **Det praktiske**	„Hvis du skal arbejde, skal nogen måske hente børn eller lave mad. Hvem på kortet kunne hjælpe med det?"
ADFÆRDSÆNDRENDE **Modstanden**	„Hvem af dem, der er længst ude på kortet, ville være lettest at tale med?" „Hvad tror du, de er bekymrede for? Hvad kunne berolige dem?"
ADFÆRDSÆNDRENDE **Nye relationer**	„Er der kvinder i dit område, der arbejder? Hvad er dit forhold til dem?" „Hvis du kom i praktik, hvem kunne du så lære at kende? Hvad ville det betyde for dig?"

Pas på kortet

Kortet indeholder navne på kvindens familie og en vurdering af, hvor lidt de støtter hende. Lad hende ikke tage det med hjem.

Kvindens svar er sagsoplysninger og skal noteres. Beskriv de begrænsninger, hun fortæller om, frem for at journalisere navngivne familiemedlemmers scoringer. Vær opmærksom på, at kvinden og en eventuel partsrepræsentant kan søge aktindsigt i sagen. Overvej også, om du overhovedet skal bruge kortet, hvis en bisidder er til stede.

Samtaleredskab – Min nutid og fremtid

Min nutid og fremtid åbner en dialog om kvindens hverdag. Redskabet er bygget op om syv emner, som alle har betydning både for negativ social kontrol og for vejen til beskæftigelse.

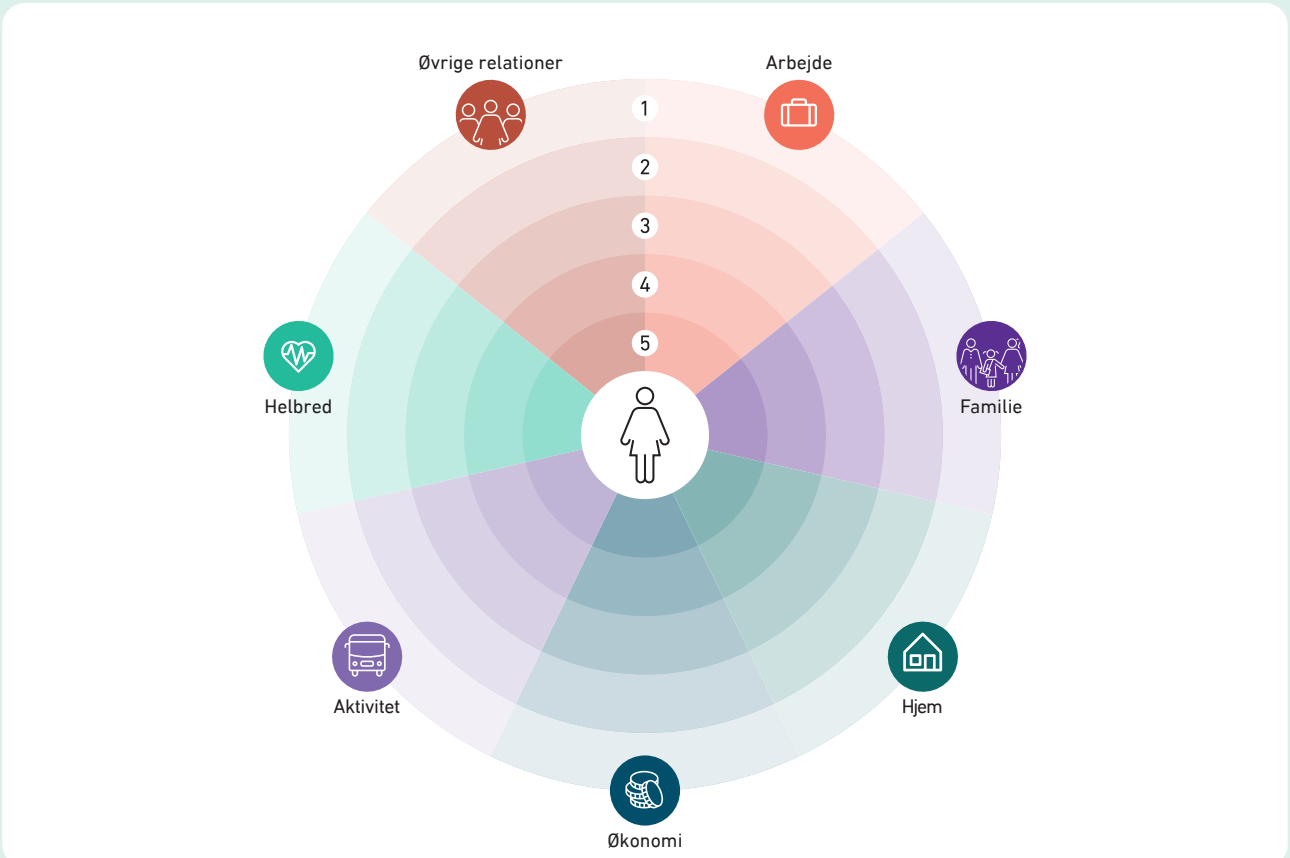
Til hvert emne stiller du først et opsporende spørgsmål, hvor kvinden placerer sig på en skala fra 1 til 5. Derefter stiller du et adfærdsændrende spørgsmål, som får hende til at overveje, hvad der skal til for at rykke et trin op.

Skalaen gør det lettere for kvinden at fortælle noget, hun ikke kan sige højt. Hun peger på et tal i stedet for at pege på en person.

Svaret er ikke facit

Kvindens svar afgør ikke i sig selv, om hun er udsat for negativ social kontrol. Nogle kvinder oplever ikke selv at være udsat for kontrol. Andre ønsker ikke at fortælle om den.

Vær derfor lige så opmærksom på, hvordan hun svarer, som på hvad hun svarer. Bliver hun urolig ved et bestemt emne? Springer hun det over? Og hold svarene op mod det, du ellers ser i forløbet. Redskabets største værdi ligger i udviklingen over tid: ændrer hendes svar sig, er der sket noget.

Spørgsmål til Min nutid og fremtid

Print redskabet ud, så I begge har det foran jer. Vælg et emne, gerne sammen med kvinden. Der er ingen fast rækkefølge. Overvej på forhånd, hvilke emner der er relevante, og hvor meget tid I har.

EMNE	OPSPORENDE SPØRGSMÅL	ADFÆRDSÆNDRENDE SPØRGSMÅL
ARBEJDE	„I nogle familier er der en forventning om, at kvinden er hjemmegående. Hvor meget bestemmer du selv, om du vil arbejde?“ *Skala: 1 = Andre bestemmer · 5 = Jeg bestemmer selv*	„Hvad skulle der til, for at du kunne rykke ét trin op?“ „Hvad kan du selv gøre – og hvad kan jeg hjælpe med?“
ØKONOMI	„I familier er det forskelligt, hvem der betaler regninger, har hævekort og adgang til MitID og digital post. Hvor meget adgang har du selv?“ *Skala: 1 = Jeg har ingen adgang · 5 = Jeg har adgang til det hele*	„Hvad ville det betyde for dig at have din egen konto og din egen løn?“ „Hvad kunne være et første skridt?“
FAMILIE	„Hvor let ville det være for dig at tage et arbejde, hvor der også er mænd ansat?“ *Skala: 1 = Det ville ikke være muligt · 5 = Det ville være uproblematisk*	„Hvem i din familie ville være mest positiv over for det?“ „Hvordan kunne du tale med dem om det?“
HJEM	„Når du kommer i arbejde, skal opgaverne derhjemme stadig løses. Hvor meget hjælp får du i dag?“ *Skala: 1 = Jeg gør det hele selv · 5 = Vi deler opgaverne*	„Hvilken opgave ville betyde mest for dig at få hjælp til?“ „Hvem kunne hjælpe med den?“
AKTIVITET	„Hvor let kan du selv komme rundt – tage bussen, møde til en samtale eller tage på arbejde, uden at nogen følger dig?“ *Skala: 1 = Jeg kan ikke selv · 5 = Jeg kan frit*	„Hvad skulle der til, for at du kunne komme til og fra et arbejde på egen hånd?“
HELBRED	„Mange kvinder mærker det på kroppen, når de har det svært – hovedpine, mavesmerter, uro. Hvor meget fylder det hos dig?“ *Skala: 1 = Det fylder meget · 5 = Det fylder ikke*	„Hvornår har du det bedst?“ „Hvad er anderledes de dage?“
ØVRIGE RELATIONER	„Jeg har mødt kvinder, der fortæller, at der bliver talt dårligt om dem, hvis de arbejder. Hvor bekymret er du for det?“ *Skala: 1 = Meget bekymret · 5 = Ikke bekymret*	„Kender du kvinder i dit område, der arbejder?“ „Hvordan har de grebet det an?“

Spørgsmålene oplyser sagen

Kvindens svar er sagsoplysninger. De giver dig konkret viden om hendes handlerum, hvor journalen ellers let kommer til at rumme vurderinger som „borger virker umotiveret“ eller „borger udebliver“.

Notér, hvad hun oplyser, og følg op på det i de næste samtaler. Beskriv hendes situation og de begrænsninger, hun fortæller om, frem for at journalisere navngivne familiemedlemmers scoringer. Vær opmærksom på, at kvinden og en eventuel partsrepræsentant kan søge aktindsigt i sagen.

Samtaleredskab – Netværkskortet

Kvindens netværk består ofte primært af den nære og udvidede familie, naboer og personer i lokalmiljøet. Det kan betyde, at de mennesker, hun har omkring sig, ikke støtter, at hun kommer i arbejde. Samtidig kan det være svært for hende at opbygge nye relationer, i takt med, at hendes hverdag ændrer sig.

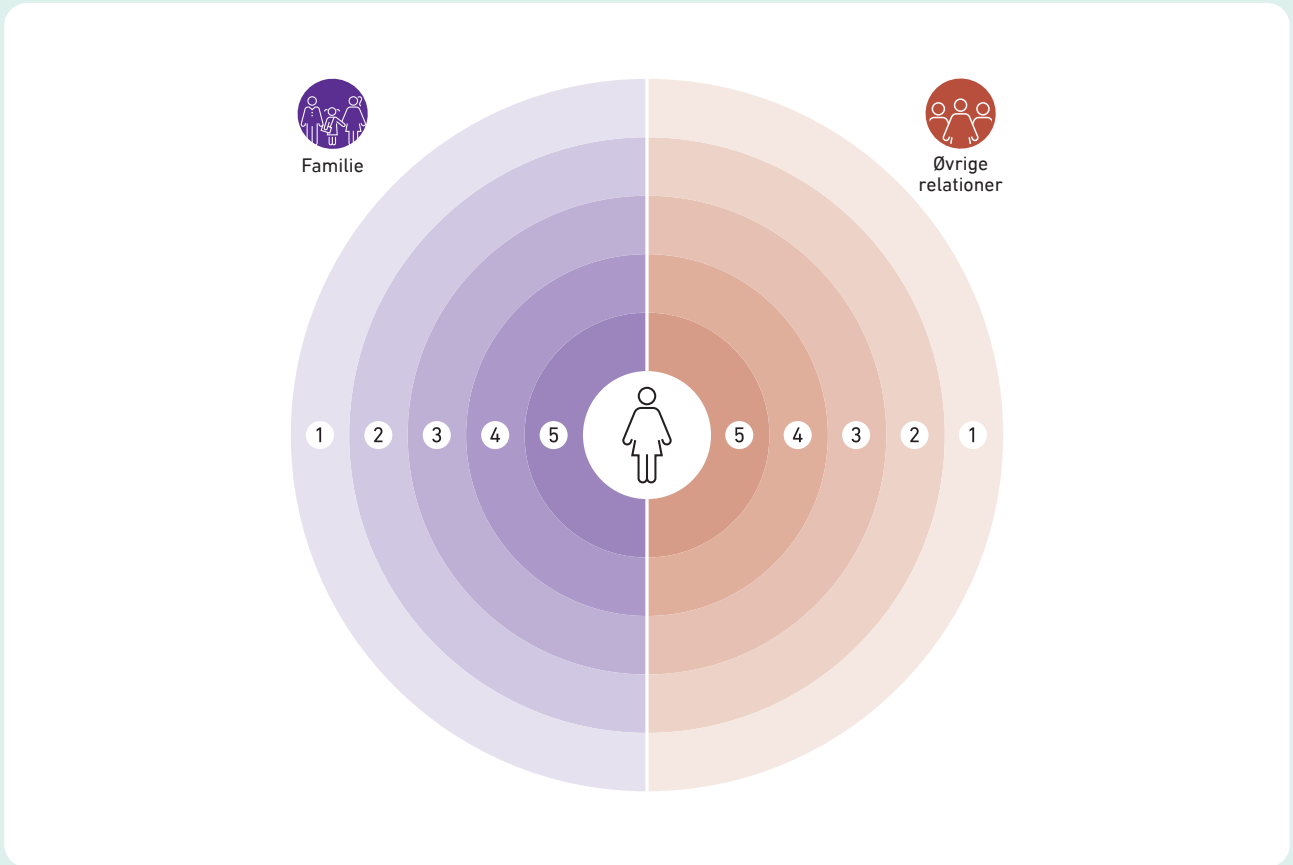
Netværkskortet gør de relationer synlige. Personer, der støtter hende i at komme i beskæftigelse, placeres tæt på midten. Personer, der ikke gør, placeres længere ude. Kortet viser dermed på én gang, hvor hun kan hente hjælp, og hvor modstanden ligger.

Udfyld kortet sammen med kvinden, og opdatér det løbende. Kommer der nye mennesker til, fordi hun er startet i praktik eller på et hold, skrives de på.

Kortet er ikke facit

Kvinden placerer sine relationer ud fra det, hun selv oplever. Loyalitet, kærlighed og pligtfølelse kan gøre det svært for hende at placere sin ægtefælle eller sin familie langt fra midten, også når hun oplever, at de holder hende tilbage.

Vær derfor lige så opmærksom på, hvordan hun placerer, som på hvor hun placerer. Tøver hun? Springer hun nogen over? Og hold kortet op mod det, du ellers ser i forløbet.

Spørgsmål til Netværkskortet

Bed først kvinden om at nævne de personer, hun har en relation til. Stil derefter det opsporende spørgsmål for hver person, og placér vedkommende på kortet ud fra svaret. Til sidst arbejder I videre med de adfærdsændrende spørgsmål.

SPØRGSMÅLSTYPE	SPØRGSMÅL
OPSPORENDE **For hver person**	„Hvor meget støtter (navn) dig i at komme i arbejde?“ *Skala: 1 = Slet ingen støtte · 5 = Meget stor støtte*
OPSPORENDE **Når kortet er udfyldt**	„Er der nogen, du skal spørge om lov, før du siger ja til et tilbud?“ „Er der nogen, der ville blive vrede eller skuffede, hvis du begyndte at arbejde?“ „Er der nogen på kortet, du ikke kan tale frit med om det her?“
ADFÆRDSÆNDRENDE **Støtten**	„Hvem på kortet står dig nærmest? Hvad kunne du bede dem om hjælp til?“ „Er der nogen, du kunne hente mere støtte hos, end du gør i dag? Hvordan?“
ADFÆRDSÆNDRENDE **Det praktiske**	„Hvis du skal arbejde, skal nogen måske hente børn eller lave mad. Hvem på kortet kunne hjælpe med det?“
ADFÆRDSÆNDRENDE **Modstanden**	„Hvem af dem, der er længst ude på kortet, ville være lettest at tale med?“ „Hvad tror du, de er bekymrede for? Hvad kunne berolige dem?“
ADFÆRDSÆNDRENDE **Nye relationer**	„Er der kvinder i dit område, der arbejder? Hvad er dit forhold til dem?“ „Hvis du kom i praktik, hvem kunne du så lære at kende? Hvad ville det betyde for dig?“

Pas på kortet

Kortet indeholder navne på kvindens familie og en vurdering af, hvor lidt de støtter hende. Lad hende ikke tage det med hjem.

Kvindens svar er sagsoplysninger og skal noteres. Beskriv de begrænsninger, hun fortæller om, frem for at journalisere navngivne familiemedlemmers scoringer. Vær opmærksom på, at kvinden og en eventuel partsrepræsentant kan søge aktindsigt i sagen. Overvej også, om du overhovedet skal bruge kortet, hvis en bisidder er til stede.

Del 4: Metoder og rådgivning

Øvrige metoder og redskaber med fokus på beskæftigelse

Som beskrevet i begyndelsen af guiden vil de kvinder, der udsættes for negativ social kontrol, også kunne have andre problemstillinger. Derfor vil arbejdet med negativ social kontrol ikke kunne isoleres fra arbejdet med de øvrige problemstillinger, som kvinden kan have. I det beskæftigelsesrettede arbejde med kvinder udsat for negativ social kontrol kan du med fordel også anvende de metoder, som du normalt anvender i arbejdet med målgruppen af kvinder med ikke-vestlig baggrund med komplekse problemstillinger og begrænset arbejdsmarkedserfaring.

I det følgende beskrives nogle af de metoder og redskaber, der erfaringsmæssigt har vist sig virksomme til at støtte ikke-vestlige kvinder med at komme tættere på arbejdsmarkedet. Disse skal kombineres med eller anvendes som supplement til de samtaleredskaber, der er beskrevet i denne guide.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at det at komme i beskæftigelse eller tage del i et virksomhedsrettet tilbud kan være med til at reducere omfanget af negativ social kontrol. At komme i virksomhedspraktik, løntilskud eller småjob kan give øget selvtillid, ligesom det at være en del af en arbejdsplads kan hjælpe kvinderne med at se nye muligheder for et mere selvstændigt liv, hvor de er aktivt deltagende i det danske samfund med øget selvbestemmelse og større økonomisk frihed.

Tiltag for kvinden

Tilbyd kvinden en individuelt tilrettelagt beskæftigelsesindsats

Som hos andre udsatte målgrupper vil det være virksomt for kvinder udsat for negativ social kontrol at få tilbudt en individuelt tilrettelagt beskæftigelsesindsats, der tager udgangspunkt i den enkelte kvindes behov. Der skal være mulighed for at sammensætte den bedste indsats og koordinere, at elementerne i indsatsen er sammenhængende og sker, når kvinden er parat til det. Undersøgelser har vist, at det er særlig virksomt at tilbyde parallelle indsatser, hvor kvinderne får en kombination af sociale, helbredsmæssige og jobrettede indsatser samtidig.

Et eksempel på en individuelt tilrettelagt beskæftigelsesindsats kunne være, at der igangsættes et forløb, der indeholder både sproglige, virksomhedsrettede, sundhedsmæssige og sociale elementer. Fx en virksomhedspraktik, hvor der tilknyttes en sprogmentor, kombineret med et sundhedstilbud, hvor kvinden lærer at håndtere fysiske smerter. Sideløbende har kvinden løbende kontakt med beskæftigelsesmedarbejderen, som hjælper med jobsøgning samt øvrige problematikker, herunder holder samtaler, hvor der arbejdes med negativ social kontrol.

Vær opmærksom på, at dette ofte vil kræve samarbejde med andre fagområder, da nogle af disse tilbud skal bevilges eksempelvis efter serviceloven.

Brug mentor

Mentorer kan bruges i mange sammenhænge, blandt andet til at støtte kvinden i at strukturere arbejdsopgaverne på arbejdspladsen. Der kan også knyttes en sprogmentor til kvinden i forbindelse med en virksomhedsindsats. En mentor vil ofte have mulighed for at komme lidt tættere på og hjælpe og støtte kvinden i de udfordringer, hun kan opleve i forbindelse med et arbejde eller en praktik. En mentor kan bevilges i henhold til lovgivning på både beskæftigelses- og socialområdet.

Sørg for løbende opfølgning og støtte – også når kvinden er kommet i arbejde

Det er nødvendigt med en tæt opfølgning, når kvinden er i virksomhedspraktik, løntilskud, småjob eller er kommet i ordinær beskæftigelse. Opfølgningen skal være individuel og oftest hyppigere i starten af forløbet og derefter efter behov – ofte også omtalt som en håndholdt indsats. Den tætte opfølgning kan med fordel være målrettet både kvinden og arbejdsgiver for at sikre, at kvindens problemstillinger ikke udgør en barriere for fastholdelse på arbejdsmarkedet.

Opfølgningen kan indeholde social støtte, hvor der trænes arbejdssituationer med kvinden. Den kan også bestå af konkret støtte til arbejdsgiver, hvor jobcenteret fx bidrager med information om, hvordan kvindens problemstillinger bedst rummes og gribes an på arbejdspladsen.

En håndholdt indsats har stor betydning for, om en beskæftigelsesrettet indsats lykkes, og om kvinden forbliver i arbejde. Flere kommuner investerer også i efterværn, da målgruppen ofte har brug for hjælp og støtte, efter de er kommet i arbejde. Det kan eksempelvis være ved telefonisk kontakt med kvinden efter en måned eller ved besøg af en virksomhedskonsulent på arbejdspladsen efter tre og seks måneder. Ofte vil det være tilstrækkeligt, at kvinden og virksomheden ved, at de kan tage kontakt til jobcentret, hvis der opstår udfordringer, selvom kvinden er blevet selvforsørgende og derfor er ude af systemet.

Lad kvinden møde rollemodeller

Det har erfaringsmæssigt vist sig at være gavnligt, når kvinderne møder andre med samme udfordringer, som er lykkedes med at komme i beskæftigelse. Det kan virke inspirerende og motiverende for kvinden at se den selvtillid, andre kvinder oplever ved selv at tjene deres egne penge, og at de samtidig oplever at være rollemodeller for deres børn (peer to peer-metoden).

Lad kvinden deltage i frivillige sociale aktiviteter

Mange kvinder har glæde af at deltage i frivillige sociale aktiviteter, hvor de møder andre og skaber nye relationer, fx i sprog-, job- og barselscafeer og i forbindelse med andre sociale aktiviteter. Erfaringsmæssigt har det samtidig vist sig, at det er vigtigt, at der er opmærksomhed på det beskæftigelsesrettede perspektiv i aktiviteten, da aktiviteten ikke nødvendigvis i sig selv får kvinden tættere på arbejdsmarkedet.

Det er samtidig vigtigt, at der sker sprogtræning i aktiviteten, som styrker kvindens ordforråd og evne til at kommunikere på dansk.

Inddrag frivillige

Tilbyd kvinden en frivillig ven. Da frivillige ikke er ansatte, har de ofte mulighed for at skabe en anden og tættere relation til kvinden. Det kan betyde, at det vil være nemmere at opbygge en tillidsfuld relation til kvinden, idet den frivillige ikke repræsenterer en myndighed. Det kan være en måde at komme tættere på kvinden og få hende til at bede om hjælp og støtte. Det er dog vigtigt at være opmærksom på, at frivillige ikke har de professionelle kompetencer til håndtering af svære sager med negativ social kontrol, og det er derfor vigtigt at informere de frivillige om at tage kontakt til professionelle i kommunen i sådanne tilfælde.

Tiltag på din arbejdsplads

Drøft og koordinér arbejdet med dine kolleger

Som beskrevet ovenfor kan der være en række forskellige problemstillinger knyttet til den enkelte kvinde. For at sikre, at I som kommune giver kvinden de rigtige tilbud og får dem koordineret, så de hænger sammen, er det helt centralt, at I drøfter sagerne på tværs. Her kan det være særdeles udbytterigt at etablere forskellige fora. Mange kommuner har gode erfaringer med at etablere et forum, hvor de drøfter sager på tværs (rådgivningsteam). Andre kommuner etablerer fora med henblik på at koordinere indsatsen på tværs (koordineringsteam/styregruppe). Det vil ofte være forskellige grupper medarbejdere, der er repræsenteret i de to fora. Det kan også anbefales, at I etablerer disse fora med henblik på at etablere et forebyggende samarbejde, så I kender hinanden og jeres forskellige arbejdsområder, når og hvis der opstår akutte sager. På den måde bliver det nemmere at handle hurtigt og finde de rigtige kræfter i forhold til de særskilte problemstillinger, kvinden står over for. Mødes I jævnligt, vil du også opleve, at det styrker din faglighed, så det bliver nemmere for dig at vurdere hvilken udfordring du står over for i samtalen med kvinden.

Flere kommuner har haft gode erfaringer med at afholde workshops/arbejdsmøder for en bredere medarbejdergruppe for at komme i gang med samarbejdet, hvor I får skabt en fælles forståelse af, hvordan I arbejder med kvinderne og negativ social kontrol.

Uddan vidensperson

I kan også uddanne en eller flere ressourcepersoner eller negativ social kontrolvejledere, som får ekstra viden om området. Sådanne personer kan både fungere som videnspersoner og som tovholdere på, at I løbende drøfter negativ social kontrol og fastholder jeres fokus på problemstillingen i en bredere medarbejdergruppe.

Hvor kan du søge hjælp i Styrelsen for International Rekruttering og Integration?

Dansk og Beskæftigelse Rådgivning

Dansk og Beskæftigelse tilbyder gratis beskæftigelsesrådgivning og netværk til kommunale ledere og medarbejdere om beskæftigelsesrettet integration.

Rådgivningen handler blandt andet om, hvordan kommunen kan arbejde med:

- Traumebevidst praksis i den beskæftigelsesrettede integrationsindsats
- Interkulturel kommunikation om helbred og beskæftigelse
- Arbejdspligt, IGU og virksomhedsrettede indsatser

Dansk og Beskæftigelses Rådgivning kan kontaktes på raadgivning@siri.dk.

Du kan desuden finde publikationer og materialer på integrationogjob.dk.

Sikkerhedskonsulenterne

Sikkerhedskonsulenterne tilbyder gratis og specialiseret rådgivning til fagpersoner og borgere om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol. Rådgivningen omfatter blandt andet risikovurdering, sikring af borgerens sikkerhed og tryghed, koordination med relevante myndigheder og andre aktører samt opfølgning. Sikkerhedskonsulenterne rådgiver også ved bekymring om genopdragelsesrejser og ufrivillige udlandsophold.

Du finder kontaktoplysninger på konsulenterne i din region på nc-maerk.dk.

MÆRK Rådgivning

National Center mod Æresrelaterede Konflikter (MÆRK) Rådgivning tilbyder gratis rådgivning til kommunale ledere og medarbejdere, der ønsker at styrke arbejdet med æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol. Rådgivningen bygger på aktuelt bedste viden og lovende praksis, og MÆRK kan inddrage eksperter fra myndigheder, universiteter og civilsamfund.

Rådgivningen handler blandt andet om, hvordan kommunen kan:

- forebygge, opspore og håndtere æresrelaterede konflikter
- styrke organiseringen, optimere interne og eksterne arbejdsgange og sikre den rette tilbudsvifte
- kortlægge og styrke samarbejdet mellem kommune og civilsamfund
- opkvalificere fagpersoner og kommunale ressource- og vidanspersoner
- udvikle og revidere beredskabsplaner og action cards fra opstart til implementering

MÆRK Rådgivning kan kontaktes på 72 14 23 33 eller maerk@siri.dk.

Du kan desuden tilmelde dig MÆRKs temadage, webinarer, kurser og netværksmøder på nc-maerk.dk.

Læs mere

Om negativ social kontrol og beskæftigelse

KVINFO (2023). *Negativ social kontrol og beskæftigelse blandt kvinder med minoritetsetnisk baggrund.*

Als Research (2020). *Social kontrol som barriere for etniske minoritetskvinders beskæftigelse i Københavns Kommune.*

Om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol

Als Research for Nationalt Center mod Æresrelaterede Konflikter (2026). *Æresrelaterede konflikter. Et litteraturstudie med særligt fokus på den æresmotiverede volds former og konsekvenser, tvangsægteskaber, genopdragelsesrejser og religions betydning.*

Nationalt Center mod Æresrelaterede Konflikter (2025). *MÆRK VIDEN om vold i æresrelaterede konflikter.*

Nationalt Center mod Æresrelaterede Konflikter (2025). *MÆRK VIDEN om genopdragelsesrejser.*

Nationalt Center mod Æresrelaterede Konflikter (2025). *MÆRK VIDEN om tvangsægteskaber.*

Nationalt Center mod Æresrelaterede Konflikter (2025). *MÆRK VIDEN om fastholdelse i muslimske ægteskaber.*

Publikationerne findes på nc-maerk.dk under Publikationer.

Om traumebevidst praksis og interkulturel kommunikation i beskæftigelsesindsatsen

Styrelsen for International Rekruttering og Integration (2026). *Traumebevidst praksis i den beskæftigelsesrettede integrationsindsats - Del 1: Faghåndbog.*

Styrelsen for International Rekruttering og Integration (2026). *Traumebevidst praksis i den beskæftigelsesrettede integrationsindsats - Del 2: Manual.*

Styrelsen for International Rekruttering og Integration (2026). *Guide til interkulturelle samtaler om beskæftigelse og helbred.*

Styrelsen for International
Rekruttering og Integration

www.uim.dk